

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuju: Hedviga Kveder i Marija-Biserka Jerman

Ericsson Nikola Tesla ugovorio izvozne poslove

Ericsson Nikola Tesla ugovorio je većinu poslova u Bjelorusiji, Rusiji, Moldaviji i Kazahstanu, vrijednih 33 milijuna kuna. Poslovi obuhvaćaju modernizaciju i proširenje mobilnih i fiksnih mreža.

H. K.

Novi proizvodi za Rusiju

Instrumentarija, proizvođač usadaka za ortopediju i traumatologiju, obilježila je 115. obljetnicu pokretanjem proizvodnje intramedularne fiksacije prilagođene tržištu Ruske Federacije. U rad je pušten novi CNC-stroj za proizvodnju intramedularnog čavla. Na prostoru Ruske Federacije planira se otvoriti tvornicu, te je u registracijske postupke i opremu uloženo 300 tisuća eura.

H. K.

Saponija zadržala stabilnu poziciju

U prvih osam mjeseci 2011. godine Saponija je imala prihod od prodaje veći za 7,1 %. Ulazni su troškovi racionalizirani, automatizirana je proizvodnja intenzivnim ulaganjem, a u nabavci sirovina angažirani su domaći proizvođači.

Na postojećim regionalnim tržištima nastoji se povećati proizvodnja i izvoz putem novih, kvalitetnih proizvoda uz uvažavanje posebnosti svakog tržišta. Glavninu proizvodnje Saponija izvozi u BiH.

H. K.

Končar predstavio proizvodni program u Nigeriji

U Nigeriji je Končar predstavio svoj proizvodni program postrojenja i opreme za proizvodnju i prijenos električne energije. Postrojenja i proizvodi nalaze se u Tanzaniji, Burkinu Faso, Gvineji, Togu, Obali Bjelokosti, Keniji i još nekim zemljama. Opremu su ugradili u više desetaka afričkih hidroelektrana.

H. K.

Otkup OPG-a raste

U drugom tromjesečju 2011. godine vrijednost prodaje proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva iznosila je 1,8 milijardi kuna, što je 24,1 % više u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Vrijednost prodaje iz proizvodnje poslovnih subjekata iznosila je 1,2 milijarde kuna, što predstavlja porast od 23,1 %. Vrijednost otkupa od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) iznosila je 586,2 milijuna kuna, što je rast od 26,3 %.

H. K.

Raste tržište pripravaka za njegu kože i kose i za kupanje

U Hrvatskoj proizvodnja kozmetike pokazuje ovisnost o uvozu sirovina, prisutnosti svjetskih i europskih proizvođača te rastu potrošnje koji je generiran uvozom. Na vrlo visokoj razini je kvaliteta domaćih proizvoda. Neke europske tvrtke u Hrvatskoj imaju središnje skladište iz kojeg izvoze proizvode u susjedne zemlje, te su

2010. godine uprihodile 229 milijuna kuna. Velik je izvoz parfema i toaletnih voda koje se u Hrvatskoj ne proizvode. U 2010. godini bila je registrirana 21 tvrtka za proizvodnju sapuna, deterdženata i ostalih sredstava za čišćenje, s prihodom od 691 milijun kuna. Među značajne tvrtke ubrajaju se Saponija, Neva, Labud, Annyer i Biokozmetika.

U prvih osam mjeseci 2011. godine Labud je imao uglavnom na domaćem tržištu rast prodaje 16,03 % u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Na stranim tržištima prodaja je bila gotovo kao lani. Labud proizvodi svoje trgovačke marke za veće trgovačke kuće u Hrvatskoj (Konzum, Mercator, NTL, Spar, Metro, Ultra) koje bilježe rast količina od oko 25 % u odnosu na prethodne godine. Udio izvoza u ukupnoj prodaji Labuda, koji izvozi u Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Makedoniju, Kosovo i Sloveniju, iznosi 10 %, a namjeravaju ga utrostručiti do 2014. godine.

Budući da Labud nudi proizvode za profesionalnu upotrebu u bolnicama, hotelima, prehrambenoj industriji, praonicama rublja, svoje proizvode mogli bi plasirati u svim hotelima.

Labud ima svoj program proizvoda za depilaciju koji je povećan za oko 25 % u posljednjih desetak godina.

H. K.

Prihod poduzetnika

U prvih devet mjeseci 2011. godine hrvatski poduzetnici ostvarili su prihod od 466,6 milijardi kuna, što je rast od 7,1 % u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje. Rashodi su iznosili 441,1 milijardu kuna. Zaposlenost je u istom razdoblju povećana za 0,8 %.

H. K.

E.H.N. d. o. o. Acciona Energia planira izgraditi vjetroelektranu u Hrvatskoj

Planovi tvrtke E.H.N. d. o. o. Acciona Energia iz Splita konkretni su i značajni za cijeli energetske sektor. Tvrtka planira izgraditi svoju prvu vjetroelektranu u Hrvatskoj, za koju ima građevinsku dozvolu za instaliranu snagu od 30 MW. Nastoji se ishoditi još dvije ili tri lokacijske dozvole za nove projekte.

H. K.

Luka Ploče: izgradnja terminala rasutih tereta

Luka Ploče dobila je nužna sredstva za razvoj. Izgradit će se terminali za kontejnere kao i za rasuti i tekući teret. Infrastruktura će se financirati iz državnih sredstava, a Luka Ploče opremit će terminala. U 2012. godini započet će izgradnja terminala za rasuti teret, u koji će se uložiti 120 milijuna eura. Luka Ploče financirat će oko pola investicija, a drugu polovinu Lučka uprava. Investicije će osigurati veći kapacitet, a po dovršetku investiranja predviđa se prekrcavanje dvostruko više tereta nego li do sada.

Konkurentnost Luke Ploče ovisi o nejednakoj cijeni željezničkih usluga Hrvatskih željeznica za hrvatske luke. Pregovara se s predstavnicima kineskih i brazilskih tvrtki da svoje terete preusmjere u naše luke.

H. K.

Velika stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj

Tijekom prvih 10 mjeseci 2011. godine gospodarska aktivnost prerađivačke industrije zabilježila je pad od 1,5 %. U istom razdoblju zaposlenost u odnosu na isto razdoblje 2010. godine bilježi pad veći od 2 %. Deficit trgovačke bilance je oko 5 milijardi eura. Unatoč malom radnom kontingentu stopa nezaposlenosti je među najvišima. Ekonomski rezultat za Hrvatsku će biti negativan zbog velikog vanjskog duga, kamata na taj dug i odljeva dohotka iz zemlje.

H. K.

Belupo štiti domaću proizvodnju lijekova

U tvornici lijekova Belupo, koja je 100 % u hrvatskom vlasništvu već 40 godina, prodaja je rasla na domaćem tržištu, ali dobit pada zbog velikog snižavanja cijena lijekova. U prvih devet mjeseci 2011. godine ukupan prihod iznosio je 558,1 milijun kuna, što je 8 % više u odnosu na isto razdoblje 2010. godine. Na domaćem tržištu je prodaja porasla 3 %, a na inozemnom 16 % u odnosu na isto usporedno razdoblje. Na domaćem tržištu ostvaruje se 56 % prihoda od prodaje, a 44 % na inozemnom. U uvjetima snažnog kontinuiranog pritiska na pad cijena lijekova Belupo je obranio svoju poziciju drugog najvećeg proizvođača lijekova u Hrvatskoj, a prošle godine preuzeo je vodstvo po broju prodanih kutija lijekova. Treću godinu za redom Belupo je prvi u prodaji lijekova bez recepta. Cilj je Belupa ojačati tržišne pozicije, proširiti paletu proizvoda lijekovima za kardiovaskularne i kožne bolesti te lijekovima koji djeluju na središnji živčani sustav.

H. K.

Cemex Deutschland AG isporučuje podnu oblogu na bazi anhidridnog vezivnog sredstva tvrtke Lanxess za 38 000 m² uredske površine

Polaganje podnih obloga započelo u novoj središnjici koncerna Lanxess

Leverkusen – U novoj središnjici koncerna za specijalnu kemiju Lanxess u Kölnu započela je ugradnja podnih obloga. Oko 38 000 m² uredske površine bit će u idućih pet mjeseci obloženo šupljim podom uz noseću oblogu od samoizravnavajuće mase kalcijeva sulfata. Isporučit će je Cemex Deutschland AG iz Düsseldorfa prema narudžbi proizvođača podova Sybotec GmbH iz Frammersbacha. Njegova osobitost je u oblozi od vezivnog sredstva na bazi kalcijeva sulfata naziva CAB 30 Compound tvrtke Lanxess. Dipl. inž. Michael Witte, direktor marketinga anhidrida u poslovnoj jedinici Advanced Industrial Intermediates tvrtke Lanxess rekao je: "Kao budući stanari veselimo se što naši proizvodi tvore najbolju osnovu za podove. Kao proizvođači ponosni smo što jedna od najmodernijih uredskih zgrada u Njemačkoj služi kao referentni objekt za naše nove vezivne materijale".

"Izuzetno cijenimo tvrtku Lanxess kao dobavljača vezivnog materijala, a povezuje nas dugogodišnja poslovna suradnja", objašnjava Klaus-Dieter Schmidt, nadležan za kontakte u veleprodaji sjeverozapadne regije tvrtke Cemex Deutschland AG. "Veselimo se još više što sada isporučujemo proizvode za gradnju nove središnjice koncerna Lanxess". Od početka studenog 2011. suradnici u dostavnim tvornicama Cemexa Langenfeld i Kerpen-Türnich proizvode samoizravnavajuće obloge iz kalcijeva sulfata tipa CAF-C25-F5 za veliko gradilište u Kölnu. Do ožujka ove godine onamo će trebati isporučiti oko 3000 tona morta za obloge.

Samoizravnavajuća se obloga na bazi vezivnog sredstva iz kalcijeva sulfata tvrtke Lanxess, CAB 30 Compound, ne skuplja i može se zbog toga ugraditi na velikim površinama bez spojeva. Time je omogućena velika dnevna proizvodnja. Sybotec, koji je specijaliziran za šuplje podove, uspijeva jednom postavom radnika bez

problema postaviti oko 1300 m² obloga na dan. Podignuti podovi iz gipsanih ploča postavljaju se od ponedjeljka do četvrtka, a u petak se izlijeva obloga. U pravilu je obloga debljine 38 mm.

Šuplji pod, također nazvan komunikacijski pod, korisniku uredskog prostora omogućuje naknadne, vrlo fleksibilne mogućnosti opremanja. Radna površina može se podignuti, a instalacije za telekomunikacije i električne priključke su u konačnici nevidljive jer su smještene u šupljem podu.

Od druge polovice 2013. godine koncern za specijalnu kemiju Lanxess upravljat će svojim globalnim poslovanjem iz Kölna, a ne više iz Leverkusena.

Sve obavijesti Lanxessa za tisak dostupne su na internetu <http://presse.lanxess.de>.

H. K.

BASF surađuje s Harvardom

Tvrtka BASF i Harvard University, SAD, sklopili su sporazum o suradnji u istraživačkim djelatnostima u području inženjerstva i primijenjene znanosti. Prva su istraživačka tematska područja u razvoju receptura za primjenu u farmaceutici, agrokemiji, kozmetici, prehrambenoj proizvodnji i prehrani životinja. Zanimljiva istraživanja također se odnose na tvorbu biofilмова naseljavanjem mikroba na površinama i načina za sprječavanje njihova rasta modifikacijom površina i materijala. Područja važna za primjenu u zdravstvu, u bolnicama, kao i u industrijskoj proizvodnji su i istraživanja novih procesa i materijala u kemijskoj proizvodnji, npr. upotreba ugljikova dioksida kao sirovine.

M. B. J.

Wacker dobio nagradu za inovatorstvo

Njemačka kemijska tvrtka Wacker Chemie AG dobila je godišnju nagradu za inovatorstvo u 2010./2011. godini u kategoriji za kemikalije za upravljanje inovatorstvom, koja se dodjeljuje u Njemačkoj. Naglašava se doprinos tvrtke u razvoju materijala za mikroelektroniku, biotehnologiju, tehnologije za baterije, materijale za održiv razvoj energetike. Područja djelatnosti tvrtke odvijaju se u sektorima: Siltronic, Wacker Silicones, Wacker Polymers, Wacker Polysilicon i Wacker Biosolutions. Tvrtka ima 26 proizvodnih lokacija širom svijeta, proizvodi više od 3500 proizvoda kojima opskrbljuje potrošače preko stotinu zemalja. Podružnice i prodajna mjesta nalaze se u 30-ak zemalja Europe, Azije i obiju Amerika.

M. B. J.

Novi pogoni Wackera u SAD-u

Novi pogoni tvrtke Wacker za proizvodnju polisilikona godišnjeg kapaciteta 15 kt grade se u državi Tennessee, SAD. Investicija vrijedna oko 1,1 milijarde eura trebala bi biti završena krajem 2013. godine. Plasman je za cjelokupnu proizvodnju 2014. godinu već osiguran. Potrebe za posebno čistim polisilikonima u svijetu stalno rastu zbog potreba u proizvodnji solarnih energetskih postrojenja.

M. B. J.

Wackerova suradnja u Turskoj

Turski partner tvrtke Wacker za prodaju, Solpro, proširuje svoju djelatnost. Partneri su sklopili sporazum prema kojem Solpro uz trgovinu preuzima i proizvodnju smjesa na bazi Wackerovih standardnih silikona za tursko tržište, koje će se prodavati s oznakom "Based on Elastosil®". Proizvodi su namijenjeni automobilskoj, građevinskoj, elektroničkoj i kabelskoj proizvodnji te proizvodnji namijenjenoj za kućansku upotrebu.

M. B. J.

QLT u oftalmologiji

Tvrtka QLT Inc. surađuje s Wilmerovim očnim institutom (*Wilmer Eye Institute*) Sveučilišta Johnsa Hopkinsa (*Johns Hopkins University*) u istraživanju terapije starosne makularne degeneracije. Prema sporazumu QLT ima isključiva licencijska prava na proizvode koji su rezultat suradnje.

M. B. J.

Internacionalni sajam tehnologija za čišćenje industrijske opreme i površina

Tvrtke u svijetu posvećuju sve više pažnje industrijskoj tehnologiji čišćenja. To se potvrdilo i posjećenošću sajma za tehnologije

čišćenja industrijske opreme i površina 9. *parts2clean*, koji je održan u Stuttgartu, Njemačka, u listopadu 2011. Sajam s povećanim brojem izlagača (237 sudionika) posjetili su gosti iz 49 zemalja sa svih kontinenata u rekordnom broju od 4779 posjetitelja. Tvrtke izlagači iz 15 zemalja predstavile su proizvode i servise, koji obuhvaćaju cjelokupni slijed procesa čišćenja. Posjetitelji su mogli dobiti odgovore na brojna pitanja vezana uz konkretne probleme koje moraju rješavati. Zainteresirani su bili predstavnici različitih područja od optičke do automobilske industrije, od proizvodnje strojeva do mikroopreme. Ponuda sustava za čišćenje bila je velika i za širok raspon područja. Sljedeći sajam 10. *parts2clean* održat će se u Izložbenom centru u Stuttgartu od 23. do 25. listopada 2012. godine.

M. B. J.

tehnološke zabilješke

Uređuje: Marija-Biserka Jerman

Mikroorganizam reducira molekularni dušik

Dušik čini 70 % plina otopljenog u morskoj vodi. No većina mikroorganizama ne može upotrijebiti N_2 kao izvor dušika, već se on mora pretvoriti u prikladne kemijske vrste, npr. NH_3 , u procesu koji se naziva fiksiranje dušika. Istraživači su tu pretvorbu zamijetili samo u plitkim vodama i s pomoću fotosintetskih bakterija. Pretpostavljalo se da se u hidrotermalnim izvorima zbiva fiksacija dušika, no nisu bili izolirani za to odgovorni mikroorganizmi. Istraživači Sveučilišta u Seattleu University of Washington, SAD, otkrili su da prokariotski organizam, arheon, nazvan FS406-22, može reducirati N_2 pri visokim temperaturama u hidrotermalnim izvorima. FS406-22 pretvara N_2 u NH_3 pri 92 °C, što je znatno više od temperatura na kojima se mogu odvijati do sada poznate enzimске reakcije fiksiranja dušika. Mikroorganizam je robotskom sondom usisan s morskoga dna na dubini od 1500 metara u sjeveroistočnom dijelu Tihog oceana bogatom hidrotermalnim vrelima. Na površini mikroorganizam nije mogao rasti i istraživačima je dugo trebalo da pronađu način za njegovo održanje. Za redukciju dušika FS406-22 se koristi enzimom nitrogenazom, koji ima u aktivnom mjestu metalni klaster bogat sumporom. Istražuje se sadrži li enzim molibden ili volfram, koji se obično nalaze u enzimima otpornim na temperaturu. Nitrogenaza arheona FS406-22 vrlo je stara, te se mogla razviti prije odvajanja bakterija, arheja i viših organizama i mogla bi doprinijeti spoznaji o razvoju enzima s metalom i sumporom. Istraživači bi s pomoću nje mogli proširiti spoznaje o inženjeringu enzima za visoke temperature i za industrijske potrebe.

M. B. J.

Mutacije u ionskom kanalu sprječavaju bol

Znanstvenici Sveučilišta u Cambridgeu promatrali su članove triju pakistanskih obitelji koji nisu mogli osjetiti bol. Iako se to čini ugodnim, osjećaj boli je vrlo važno upozorenje za dijagnozu bolesti ili kao signal za promjenu opasnog načina ponašanja. Svi su ovi ispitanici imali ozbiljne ozljede, koje nisu pravodobno primijećene. Praćenje tog rijetkog stanja kod ispitanika dovelo je istraživače do otkrića mutacije na genu SCN9A na podjedinici $Na_v1.7$ natrijeva kanala u neuronima za signalizaciju boli. Budući da mutacije

proizvode nefunkcionalne podjedinice $Na_v1.7$, istraživači su zaključili da je gen SCN9A bitan za osjećaj bola. Ovo otkriće može biti važno za razvoj analgetike.

M. B. J.

Pojačanje baterija

Litijeve baterije s ponovnim punjenjem mogu se pojačati poboljšanjem površinskih svojstava njihovih elektroda mezoporoznim mikrosferama titanijeva dioksida. Time se postižu brži ciklusi punjenja i pražnjenja nego što je to moguće s konvencionalnim grafitnim elektrodama. Postupak je razvijen u Nacionalnom laboratoriju u Oak Ridgeu, Tennessee, SAD. Nove baterije mogu se napuniti do polovice kapaciteta za šest minuta, dok bi se kod grafitnih baterija na bazi litijevih iona za to vrijeme postiglo svega 10 % naboja.

M. B. J.

Tetraazidometan

Kemija spojeva s više azidnih skupina (N_3) opet postaje zanimljiva. Anorganski i organski poliazidi zanimljivi su za visokoenergetske materijale (eksplozivi, propelanti, vatromet) i potencijalne primjene u proizvodnji elektroničkih uređaja. Istraživači Tehnološkog sveučilišta u Chemnitzu, Njemačka, priredili su tetraazidometan, derivat metana u kojemu su na atom ugljika vezane četiri azidne skupine. Priredili su $C(N_3)_4$ reakcijom komercijalno dostupnog trikloracetnitrila (Cl_3CCN) s natrijevim azidom (NaN_3). Tetraazid je tekućina visokog vrelišta, koja se daje izolirati, vrlo opasna za rukovanje. $C(N_3)_4$ lako hidrolizira, a može se vezati na dvostruku vezu norbornena, reakcijom s fosfinima daje fosfazene.

M. B. J.

Polimerni kompoziti s prirodnim vlaknima

Tvrtka Wacker je s partnerima razvila kompozite na osnovi prirodnih vlakana i kopolimera etilena i vinil-acetata. Ti materijali namijenjeni su za građevinarstvo za izradu obloga za podove i zidove. Prirodni materijali, kao pluto, koža, drvo ili škrljavec, povezuju se specijalnim praškastim vezivom Vinnex® na bazi kopolimera